

NY I ■ NUMERO I

BARCELONA

15 OCTUBRE DE 1911

• PANTEISME •

◁ LITERATURA Y ART ▷

CONTINGUT

T: *Els singulars anecdòtics. I: Alfons Maseras*, per Plàcit Vidal.—*Divagacions sota el pòrtic*, per Carles Rahola.—*La presència*, per Joan Puig i Ferrer.—*Dones. Llibres, fets i homes*, per Joseph M.ª de Sucre.—*D'art dramàtica*, per Francesc Recasens.—*Extasi*, per Ricart Ballester.—*De l'«Hyperion»* de Hördelin.—*Uns ulls*, per Plàcit Vidal.—*Càntichs de delícia a l'estimada*, per Joan Malagarriga

GRAVATS de Nonell, Canals i Biosca.

ELS SINGULARS ANECDÒTICS. I: ALFONS MASERAS. PER PLÀCIT VIDAL

Va per tu, amich Maseras; va per tu, fundador y ànima d'aquella revista genialment anecdòtica que's nomenava *Auba* y que si se'n va anar a les aigües del Leteu més aviat de lo que era de pensar, no va ser per falta de voluntat en els seus col·laboradors, entre'ls que s'hi va comptar un deliciós anecdotista (qui no mereix perdó de no haver-se ocupat de tu després de la publicació de *L'Adolescent*) inventor d'una poetisa francesa-anglesa, de retrat encara més deliciós; va per tu, cor ingènuu que una certa vegada temies no ser cregut al feros a saber que havies anat a veure'l Rhin (tant somniat en les poesies de Goethe, d'Uhland y de Heine); va per tu, jove refet que a hores d'ara deus boulevardejar gentilment per Lutèce en companyia del teu inseparable Juvenci, y potser pensant en l'editor de la teva rèplica nietzscheana *L'Arbre du Bien et du Mal*, o sigui *Les memoires d'un cinique*. Es ab tu que jo avuy inauguro aquesta original secció, ja que tu vas arribar a ser el més conegut y'l més celebrat dels anecdòtics que van començar a evidenciar-se ab l'aparició de *Joventut* y sobretot

de la pròdiga *Catalunya Artística*, y han anat desapareixent o perdent el caràcter d'ençà del triomf del sufragisme en nom de Solidaritat.

No's tracta de censurar a ningú, com tampoch de convertirnos en incencer de algú, en aquest temps que per motiu de haver-se transgiversat l'art en manifestació política y per obediència d'haver de afavorir a l'adepte de la colla o de ferir tant a l'independent com a l'enemistat, entre nosaltres s'ha donat plaça a Tartarí en la consagració dels elogis, y pel descrèdit que ja arriba a tenir tota censura crítica s'ha fet célebre l'intencionada paradoxa de que no tot lo que's menyspreua es bò. Sols ens proposem estudiar l'origen de certs caràcters o temperaments a través de curioses, molt curioses anècdotes, recordant fets y converses desgranades en somnis que alguns han anat realisantse y altres han mort sols havent tingut un moment de existencia per poder de l'imaginació. Aquí's parlarà de coneguts y també de ja desconeguts, si en aquell moment de aspiració hi va haver alguna cosa digna de ser avuy esmentada, y es presentant a tu que ara descorrem la cortina de aquest immens escenari per hont aniràn transcorrent les figures del nostre recort, personalisant lo que podem dirne un co-

menç d'època. Ningú m'ha encomenada la tasca que m'he senyalat: es per la meua iniciadora y sincera voluntat que mela empench, com en la realització de totes mes obres, que desde'l moment que jo sento necessitat d'expressarles ja tenen rahò de ser, encara que ningú les esperi. Si no arribo a lograr fer avalorable'l meu intent, plani sobre mi l'indiferencia de tots vosaltres, que això'm serà el millor bé de disculpa en la paga del triomf; si algú dels molts amichs y fins de les amigues que jo aquí biografiaré's troba personalisat, reconeixentse ell propi a l'ayre de l'anècdota, estaré content que aquell me dibuxi a mi presentant el meu retrat en lo que era o en lo que soch, que sols així podrà completarse'l conjunt d'aquesta obra viscuda, enllaçanthi al company que es el qui està més aprop de tots vosaltres seguint el qui us sembla tenir més lluny de vosaltres.

Era en el segon any d'aquest sigle, en aquell temps que tu firmaves Alfons ab *ph*. Nostre amich Puig y Ferrer ens feu conèixer un vespre d'hivern al trobarnos ramblejant. Tu anaves ab un jove alt, fort y ben plantat, en Joaquim Biosca, y portaves un exemplar de la *Postuma* de Stecchetti que t'havia deixat un allavors futur noncentista. Desseguida'ns vam posar a parlar de les nostres aficions, y jo vaig dir:

—He llegit alguns treballs vostres en *Lo Somatent* de Reus.

—Si, hi he publicat molt —me vas respondre.—Però, fins al present, sols han sigut poesies y senzilles impresions literaries. Lo important vindrà ara, que hi publicaré una serie d'articles donant a conèixer Barcelona. En el primer descriuré la ciutat en tot el seu circuyt y ab tota la seva esplendor... sabeu? aquesta populosa *city*, ab la magnificencia

dels seus palaus y la gran extensió de les seves vies... els barris de Sant Martí, de Sans, etc.; el Tibidabo... el mar.. Després aniré ocupantme de la vida dels ciutadans y del moviment intelectual en tota la seva florexença.

—Ja us devíau enterar de la tràgica mort del company Hortensi Güell... desseguida vaig retreure jo.—Ell era'l qui més valia de tota la nostra colla de Reus y'l de qui més se'n podia esperar, segons haureu pogut anar veient per lo que publicava en aquell diari.

—Sí, ja me'n vaig enterar—vas respondre novament.—Cert que ha sigut dolorós...

—El seu pare té intenció de publicar un llibre reunint tots els seus escrits. (1)

—Es dolorós!... —vas repetir tu, sacudint la testa.

Passavem per davant del Liceu.

—Heu anat a sentir *La Posta dels Deus*. Maseras?

—Encara no. M han faltat els rals. Això ja's pot dir, entre nosaltres... Diumenge vinent, que ho fan a la tarda, no hi faltaré.

Y après d'una breu pausa:

—¡Oh, el teatre!... Ja heu vist l'empresa del Teatre Lirich Català del Tívoli... Ha fracassat, però es qüestió de tornar a intentarho, Jo ja tinch escrita una obra que hi està posant música un amich meu, un poema representable, que passa a Grecia en els temps pagans, y s titula *Heràclit*. Després, encara penso escriuren una altra, en quina el protagonista serà Homer, que'l farà anar de poble en poble recitant els seus versos. Interessarà, veritat?

Per la vora de la Rambla passava un jove de remarcant aspecte d'artista, avançant decidit y movent els braços.

—No'l coneixeu? —vas preguntarme

(1) Hortensi Güell: «Florescencia». Oliva, impressor. Vilanova y Geltrú. MCMII.

tu, veyent que jo m'havia fixat a guaytarlo.—Es en Xavier Viura, el poeta a qui's considera més d'entre tots els joves, potser el de més talent. Ara deu venir de *Juventut*. que hi habita. Si se hagués adonat de mí, prou m'hauria saludat, perquè es bon xicot y som molt amichs; però sempre acostuma a anar distret.

Una altra pausa y una nova proposició.

Además de tot lo referit, tinch en projecte un poema èpich, modern, que serà més llarch que *L'Atlàntida*, hont cantaré la llegenda d'un castell en una forma així una mica fantàstica y ab l'expressió del vers propi. M'hauria agradat molt poguerlo nomenar *El castell malehit*, però'm repugna, sabeu per què? perquè si algún día arribessin a traduirlo al castellà, hauria de titolar-se *El castillo maldito*, y, la veritat, això fa títol de novela per entregues. Oh, com se transgversa l'efecte de l'expressió!...

Y encara anarem discernint sobre aquest assumpto, fins que tot de cop, el Guerrini va motivarse en la nostra conversa.

—Heu llegit a Stecchetti? Ah! es encisador.

Quand'io sarò morto e tu verrai
cercando mia croce in campo
[santo,
in un cantuccio la ritroverai...

—Jo—vaig dir—sols el conech per unes traduccions que vaig llegirne, fa molt

temps, en una *Renaixensa* antiga, y recordo que en els meus quinze anys me va fer plorar, perquè ab l'harmonia y les idees dels versos sentia més la queixa de l'home que comprenia l'enginy del poeta o de l'artista; però, ara, he llegit a Heine, he llegit a Leopardi, y ants que a Olindo Guerrini prefereixo'l primicial autor de l'*Intermezzo* y'l d'aquella expressió que diu:

Fratelli a un tempo stesso, amore e morte
ingenerò la sorte.

—Oh, quins dos altres poetes m'heu

DIBUIX D'ISIDRO NONELL

retretl!...—vas fer tu, remarcant l'ayre de convinguda intelligencia.

Mentres estavem en aquestes rahons, van creuarse ab nosaltres, dos joves acompanyats, que l'un era alt, tant alt com en Biosca qui s'havia quedat un poch enrera conversant ab en Puig. y l'altre era poch més o menys de la teva talla, y us saludareu molt afectuosament al passar.

—Són l'Angel Montanya (1) y en Joan Oller y Rabassa — vas anunciar-me tu.— Dos escriptors també de molt talent; dues fermes esperances. Ja tindrè ocasió de presentàushi Veniu algún día als *IV Gats*, que allí es el nostre punt de reunió. Allí us podreu relacionar ab tota la nostra colla... tenint en compte que, ademés d'aquets, també hi trobareu a casi tots els mestres o cap-pares de la familia.

Haviem arribat devant de la Plaça de Catalunya y vam aturarnos, esperant als nostres companys.

—Me sab molt greu havèus de deixar —tu vas dir-me allavors,— però són les vuyt y no puch faltar a casa...

Vas apuntar la meva adressa en la coberta de la *Postuma* (que sé que després la vas perdre al ser retornat l'exemplar), tu vas donarme la teva, y ens vam encomiar ab una abraçada de reconeixement que agermanava'ls nostres somnis d'ilusions.

En el rellotge de la Plaça de Catalunya tocaven vuyt batallades que van anar perdentse entre la remor de la ciutat y en el buyt de l'espai. Sabs què era allò, mom amich Maseras? el temps que transcorria; el temps que havia de disposar dels nostres destins; que'ns havia de fer homes, influintnos desenganys, però també refermantnos creyencies; y

(1) Pseudònim ab el qual firmava'ls seus a-saigs literaris l'amich Pompeu Crehuet.

avuy, malgrat haver senyalat y tocat moltes vegades les repetides vuyt hores el rellotge d'ençà d'aquell vespre d'hivern del segón any del nostre sigle, malgrat lo distanciats que'ls joves escriptors y artistes sovint hem estat d'idees y tendencies en les nostres ambicions, els pochs que hem anat defensantnos y revalentnos d'entre'ls molts singulars anecdòtichs d'aquell començ d'època, encara tots ens podriem abraçar tal com ens abraçarem nosaltres dos al coneixens; perque tots els panteistes o relligiosos en l'ideal de l'art y la vida venim a ser uns, y tant en la glòria com en l'infortuni, cada escú per sí pot apropiarse aquelles significatives paraules que deya mestre Verlaine en son llit de l'hospital que ja ants havia tristament honorat Hégésippe Moreau: «Poète, je le resterai; ça ne rapporte pas, mais un pommier ne se corrige pas de produire des pommes! Rêveur, je le resterai, puisque je l'ai toujours été.»

PLÁCIT VIDAL

En el número pròxim: Joan Puig y Ferrer.

DIVAGACIONS SOTA EL PÓRTIC. PER CARLES RAHOLA.

On se manifesta més irritant l'injusticia de la desigualtat social es en el fet de que uns, per privilegis de naixensa, puguin cursar, de vegades amb avorrimment, estudis superiors, y altres, més ben dotats qu'ells y més penetrats de responsabilitat, siguin inaccessibles a tota educació.

Tant com els fruits de la terra s'ha de

socialisar el saber. Els nostres joves han de fer convergir tots els esforços llurs vers l'implantació d'un regiment on sigui assegurat a tots un mínim de saber a fi de que les generacions venidores siguin més aptes que la actual, més cultes y, per consegüent, més venturoses.

Una de les primeres coses que calen per comensar aquesta empresa, es la creació de Biblioteques populars. Aquí ont els clergues y eis catedràtics reaccionaris prediquen l'odi als llibres que no han sigut revisats y aprovats per ells; aquí ont els rics donen l'or a mans plenes per alsar temples al Catolicisme y no contribueixen, com els catòlics belgues, a la fundació de cap biblioteca pública, l'Estat ha d'omplir, més qu'enlloc, aquesta missió.

Algú es preguntarà, imitant la doble qüestió de Larra: «Es que no es llegeix

perquè no hi ha llibres, o es que no hi ha llibres perquè no es llegeix?» Nosaltres, devant l'afany de cultura que s'observa en una part del nostre poble, som propicis a creure lo primer. S'ha de despertar y estimular l'amor al llibre, difundint el llibre; y aquesta obra altament social avui quasi no més està reservada a les noveles insípides que omplen d'un fals romanticisme els caparrons gentils de les nostres damiselles o a les publicacions obscenes escrites per comerciants poc escrupulosos de la bellesa eterna.

Les antigues prèdiques de l'inutilitat del saber influeixen encare en la nostra generació. Hi ha home lletrat que té a gran honor afirmar que no llegeix la premsa. Si entreu en averiguacions per saber si es dedica a lectures més especulatives, vindreu en coneixement que tampoc llegeix revistes ni llibres. Hi ha molts advocats que sols passen els ulls per la Gaceta o fullegen la llorda collecció Alcu-billa. El dret evoluciona constantment. Ells no en saben pas res. Llur noció del dret resta bàrbara. Lo que diem dels homes de lleis pot aplicar-se, y ho aplicarà el llegidor, a altres professions.

Sovint ens trovem am gent que'ns diu: «Què'n treurèm de llegir? Tot es una mentida!» Res m'inspira tanta llàstima.

Perquè hi ha quelcòm pitjor que'l fanatisme: y es el pessimisme vuit, superficial, engendrat per la peresa, per l'odi a tota acció. Hi ha ànimes que fins són peresoses de creure. La majoria dels

DIBUIX DE RICART CANALS

homes creu lo qu'es fàcil de creure: si els parreu de revisar, de posar a prova la doctrina que'ls guarda de tota inquietut, s'espantaràn. Ja n'hi ha també que en apariència s'alliberen de les creencies ruïnoses, però, com que construirne de noves requereix un esforç continuat, un treball intern perseverant, retornen fàcilment, per poc que les circumstàncies hi ajudin, a les primitives.

En un y altre cas l'ànima desconeix la fè, una fè, sia quina sia, alsada a força de dubtes y de negacions, si voleu. Y per mí són, avans que tot, els homes fervents, de qualsevol mena que sia la llur fè, que la patria necessita.

Ferventa volèm la joventut, am la claror del entusiasme en la mirada, y no pas hipòcrita o escèptica! Si ha de fer-se digne del moment que li ha tocat viure, ha de creure ja, segons l'expressió del gran poeta Verhaeren, lo que altres sabran:

Le cri de Faust n'est pas le nôtre! L'orgueil des fronts
Luit haut et clair, à contre vent, parmi nos routes;
L'ardeur est revenue en nous, morts sont les doutes
Et nous croyons déjà ce que d'autres sauront.

DONES, LLIBRES, FETS I HOMES. SENSACIONS DEL TEMPS. PER JOSEP M.^a DE SUCRE.

A MANERA DE PREFACI

Compreném la sorpresa que pot produir al llegidor, l'anunci d'unes quàrtiles retolades així: *Dones, llibres, fets i homes* (sensacions del temps). Pera esvair tot dubte, declarem que'l nostre intent es traslladar al paper, am tota la major i càlida emoció, la sensació que en nosaltres produeixi tota cosa animada per un íntim ferment ideològic. Es indubtable que lo que més interès deuria desvetllarnos es els llibres en quan ajuden a

revelar l'home. Pensant en el poc vigor de la nostra producció intel·lectual, ens havem adonat de com potser no tindriem de què escriure algunes setmanes. Es aleshores com ens havem decidit a anunciar també la glosa de dones, fets i homes a mida que s'ens apareguin vibrants, d'una alentadora essència.

Que ningú prengui a mal l'haver posat en primer terme les senyores. Es llei de cortesia, fer primordial acatament a la feminitat. Y es de bon panteisme.

¿Per ventura les més excel·lents creacions de la Humanitat han deixat de fer-se a l'impuls sentimental d'una estimada certa o imaginària?

* * *

Tothom podrà enviarnos lo que tingui, publicat o dirnos de paraula o per escrit lo que sàpiga d'emocionant, per la seva sinceritat, per la seva noblesa idealista, sia o no formulada l'ansia d'infinitut en dogmes u organismes socials. El comentari en tot quant poguem, serà donat. Aspirem a fer de *Dones, llibres, fets i homes*, un'amplia tribuna de la bella Utopia: en lo més recòndit de cad'home, en la menys transcendent de les activitats, s'hi troba motiu d'esperançament, de profunda delícia espiritual.

Que ningú es dongui per ofès si més d'un cop fem ostentació de vilipèndis u elogis, de la mena dels que en el tracte social massa fictici encare, pocs s'atreveixen a publicar. Posem la crua sinceritat, la equivocada sinceritat, per demunt de l'afectada galanteria. No hi ha pera nosaltres aquest dualisme de *vida pública i vida privada*.

Tot es prou viu pera deixar de gaudir-ho en objectiu esplai. Desde qualsevol lloc i en qualsevol medi, se pot contribuir a la total melloració, en un íntel·ligent exercici de la personalitat.

Ja per lo que'ns puga valdre, declarèm de bon principi am nostra imperfecció, el desitg veemen que'ns anima, d'apendre i avençar. ¡Que no's prenguin les nostres paraules com un medi de proselitisme! Que no s'hi vegi al darrera llur, segona intenció! Es de la ingènua incoerència que s'ascendeix, am lleialtat, a la plena harmonia. Es mitjantçant una original trabsustanciació d'agenes i diverses idees com pot pendre algun relleu el propi esperit. Y ja es massa intens, a fòra, el barboteig d'uns nous temps més feliços en que sia la ubicuitat complexe de cad'home, un savoro fruit, pera que no sia observada, la manca, aquí, d'un honrat lliure examen, incitador de precursors audacies.

Intentem contribuir am aquestes senzilles *Sensacions del temps*, a una colectiva agilitat de pensament.

DEL POETA CIVIL I DEL CAVALLER, *per Diego Ruiz* Es aquet el llibre d'un varonil romàntich, d'una nobilíssima febre creadora. Hi ha més foch que serenitat. Se pensa en Carducci i en Withman llegint aquet llibre. *La política de vida* que s'hi conté, es una cosa definitiva d'illimitació. La emoció que produïex, grandíssima!

MAÑANA DE ARIE, *por José Leonart*.

Tot lo que en lo d'en Diego Ruiz se resol en ardor, en lo d'en Leonart es sensatesa, tranquila lluminositat.

Potser es un mal per aquet bon llibret, el que un recorda massa les impecables *Memories* del Goethe.

LA CIUTAT DE MALLORQUES, *per Miguel S. Oliver*.

Ens ha semblat una bona narració, més demostrativa de la cultura de l'autor que de buf creador. Ben construïda l'obra del mestre Oliver, ¡Pro? No satis-

fà cap ansia metafísica: menos es impulsora de renovacions. ¡Si, es molt bon literat, el Sr. Oliver! Si, bon periodista! Mes no, un novelista. Es precis distingir!

PORTUGAL ARTISTIC, *per Ignast de L. Ribera y Rovira*. Es un bon tomo de divulgació de coses que per nosaltres han estat fins fa poc com en el misteri. Un curiós estudi de lusitanisme.

¿Perquè en Ribera no s'atreveix, (tant com demostra cuneixer Portugal!) am un treball profon, per exemple: *Psicologia del portuguès*? L'Unamuno ja ho ha intentat, en algún dels seus articles.

Ens agradaria molt que el nostre Ribera el guanyés per mà.

ORACIONS, *per Santiago Rusiñol*. Es ben afectat aquest llibre d'en Rusiñol! Bell de forma, mes en les entranyes, de un fort verí decandentista: el misticisme de la naturalesa.

Inmoral, immoral, ens sembla, perque no hi sabem trobar l'*Home*!

CRISÁLIDES, *per Prudenci Bertrana*. ¿Ja tenim un Daudet a Catalunya? Es d'un tranquil humor en Prudenci Bertrana. Hi ha en el seu recull de *L'Avenç* una bona objectivitat. Pren, en certs paragrafs, aires de poema. *La Marguerideta* ens fa pensar ab una bona delícia en lo mellor que coneixèm de Tourgueneff.

LA RENDICIÓN DE SANTIAGO, *por Silverio Lanza*. Es mellor fer paradoxes que prollongar les vulgaritats.

Es el protagonista un nihilista que ho devé per la seva veement ciutadania. Sincer, desinvolt, viu, en *Silverio Lanza* pera no heureseles a garrotades am la massa. Y perque es viu, se mor. Go yesc l'estil d'aquesta novela!

INTERIOR, PER JOAQUIM BIOSCA

D'ART DRAMÀTICA. PER FRANCESC RECASENS

PRESENTACIÓ

Tinc un concepte tant elevat del sacerdocí de la crítica, que no podria pas, sense sofrir el martiri de contradir-me a mí mateix, posar-me a parlar, desd'aquesta tribuna, am l'intenció de jutjar aconcellant i esmenant, pretenent fer creure que una plena consciencia del possehimnt d'un esperit serè, equilibrat, just, desapassionat, es la base de les meves paraules, l'únich fonament de les meves crítiques.

Però, còm pod-ser, per desgracia, la crítica per mí idealisada no existeix més que en el desitg d'algún somniador, podria jo també parlar-vos amb el tò enfàtic de més d'un del nostres crítics, innegablement, arribant a formar-me un

nombre de llegidors—suposèu-lo, si voleu, gros o petit, segons son grau d'ignoscencia i bona fè—que m'escoltaria religiosament, assentint a tots els meus judicis, i qu'es multiplicaria ràpidament—més en cantitat que en calitat, am generositat us ho concedeixo—a cada reventada sorollosa, a cada incensada exagerada...

Hi arribaria, sí; hi arribaria sense haver tants sols pensat en la possibilitat de transformació del meu esperit paradoxal, apassionat, sentimental, inquiet... L'extrem oposat del que, en el meu concepte—massa hermós pera deixard'esser un somni, massa hermós pera abandonar-lo impunement—té de possehir qui pretengui revestir-se del sagrat sacerdocí de la crítica!

No, no hi busqueu pas en les meves cròniques—lleugeres, ràpides—ni concells ni advertencies; no hi busqueu tam-

poc ni un comentari ni una glosa a cada actualitat, per que no serán una ressenya detallada de majors i menors acon-teixements, sinó un variat aplec de personalíssimes impresions, rebudes en aquest món complex de l'Art dramàtica.

RUSIÑOL

Ultimament ens ha contat En Rusiñol molt belles coses.

—No'm pregunten—ha dit—els amics de llunyes terres, per l'estat de les nostres clavagueres. S'interessen sempre per lo que pensen nostres cervells i lo que senten els nostres cors.

Imposant-se a l'excelent impressió que aquestes paraules causen, la crudelitat d'un terrible dubte martiritza.

Els haurà parlat algunavegada, an els intellectuals d'altres terres que s'han interessat per les nostres coses, dels èxits de les seves grans obres *La Mare* y *L'hereu Escampa*? Els haurà parlat dels seus magnes *Redemptors* y *Despatriats*, en el *camerino* de qualsevol gran actor, en un entreacte d'*El Mistic*, passejat triomfalment per tot-arreu com a genuina representació de la nostra Art dramàtica?...

Prestament ha desaparegut el dubte terrible. Aquellsomriure d'En Rusiñol, es un exacte revelador—fixeu-vos-hi—d'un perfecte coneixement de sí mateix, d'una íntima sinceritat extraordinària.

I no pod dubtar-se de la discreció, cultura i talent d'En Rusiñol, pensant solzament en aquestes profètiques paraules que un día, en un d'aquells comptats moments de suprema sinceritat, deia an En Morera:—No'n farem cap més d'*Alegría que passa!*...

L'ESTRENA DE «LA NOIA MACA»

—Amic Berthier, avui presenciareu una solemnitat teatral catalana. Se tracta de l'estrena d'una comedia d'un gran dramaturg—pod ser el més estimat del nostre poble, per que am la seva obra forta, vigorosa, l'ha embellit, dignificant-lo.—Té, per mi, un gran interès aquesta estrena. S'ha parlat insistentment de la creació de la nostra comedia, per enter oblidada dels autors catalans, i l'Ignasi Iglesias, el poeta de les tragedies del poble, generosament hi ha volgut contribuir.

—Aquesta es, doncs, estimat amic, *La noia maca*. Aquesta es la vida de una classe social nombrosíssima, am tota sa apreciable senzillesa.

—Sí, sí, es això. L'heu comprès perfectament. En totes les creacions de l'Iglesias, fins en ses equivocacions, hi trobareu, quan no altra cosa, una tal bondat en el dibuix dels personatges, simpàtica i encisadora, certament.

—Ch, no, no m'en parleu d'això, us ho prego. M'indigna, em violenta. Sabeu aquell senyor d'estudiades i pretencioses *poses*, que cridava contra l'obra i contra l'autor?... Doncs es un comediògraf que, si conseguí estrenar, ho deu a l'Iglesias—admireu-vos!—.

—No ho compreneu?... Ha estrenat, aquest xicot, un parell d'obres amb èxit regular, i ja es creu superior a tot-hom. Dóna tant de tò una reventada!

—Sí, teniu raó. Es qu'están tant convensuts de la seva inferioritat, que creuen que si un home els dóna la mà es per que no té prou talent pera veure-ls'hi lo que tant clarament se veuen ells.

—Admirable, admirable! Teniu una gran percepció. Es cert, desgraciadament. Aquests són els únics defectes que poden tenir els homes sincers, honrats, bons: crear-se un futur enemic cada ve-

*del fill que prest veurà la llum pròdiga i clara,
que la Natura 'ns ofereix pèl goig de l'ànima.—*

*—Oh dolç amant que en fosca nit vas convidar-me,
igual que avui, a cercà un lloch pera complaure,
el meu afany d' esser feliç, d' essé estimada
pèl teu gran cor, qu'es font d'amor inestroncable.
Quin grat recort m'abrusa'l pit, avui encara,
d'aquella nit que'ls braços teus varen lligarme
en un fort llaç sobre'l teu pit, sobre ta cara,
sobre'l teu cor, que, com el meu, fort bategava,
fent-me estremir, fent-me plorà i devenint mare...
I de sospirs i de petons i d'abraçades,
sols ho sab Déu, sols ho sabs tu i la lluna blanca,
que, com avui, del fons del cel ens esguardava,
els que'ns vam fé en aquell moment de delectança,
quan tots dos junts, ubriagades nostres ànimes,
varem jurar pèl nostre fill que s'iniciava,
creà una llar, plena d'amor i benhaurança.—*

*I a l'ensemps qu'ella, dolçament, aixís parlava,
pausadament els dos amants vers a la platja
feien camí, tot avençant ab dolça calma....
Fins que an el lloch van arribar que desitjaven.*

Llavors l'amant digué, febrós, amanyagantla:
*—Escoltà'm plau el remoreig de les onades;
sembla sortir del fons del mar, com les frisançes
dels nostres pits en els moments d'exponsionar-se;
i'm fan sentir, dolç amor meu, l'esgarrifança
que m'esperona nous afanys d'ubriagar-me,
de defallir sobre'l teu còs, i de besar-te
eternament, com mar i cel en la llunyança...*

*Ella emmudí tot escoltant aitals paraules,
i decaient, ab els ulls clucs, i d'amor lassa,
en un esclat sortit del fons de la seva ànima,
en el dolç llaç, com balb aucell se deixà caurer.*

DE L'«HYPERION» DE HOL- DERLIN

I

Devinc sempre més ric de confiança i a la fi tot m'esdevindrà una inmença confiança.

II

Anima bona! podria dirte: pensa en mí, vina alguna vegada a la meua tomba. —Prò'm llençarán al mar, i sento una infinita dolcesa al pensar que'ls meus restes iràn aont se reuneixen els rius i els torrents qu'estimava; iràn al mar aont se congríen els núvols que assacien les montanyes y les valls qu'estimava.

¿Y nosaltres? oh, Diòtima! Diòtima! ¿quan ens reveurem?

Es impossible, i la meua ànima's revol-

ta si vui pensar-hi; es imposible que restem separats.

Viatjaré sigles i sigles a través les estrelles, me vestiré am totes les formes, parlaré totes les llengües pera retrobarte.

Y penso que un se retroba aviat am qui se sembla.

III

Moltes coses són finides en mí i no tinc pas molta esperança. Prò espero encare salvar del incendi la teua divina imatge com se salven els Deus lars.

IV

El que actua am tota l'ànima, no s'erra mai. No té necessitat de ser prudent, car cap força es en contra seu.

V

La llengua es supèrflua. Lo que demellor té l'home ho posseeix per ell, molt endintre; reposa en lo pregon de l'ànima com la perla en el fons del mar.

VI

Esser hu en tot: aquesta es la vida de la divinitat i el cel del home.

VII

L'home, si estima, es un Sol que tot ho veu i tot ho illumina; i si no estima, es una estada tenebrosa, ont crema un sutjós cana-lobre.

DIBUIX DE JOAQUÍM BIOSCA

VIII

¿No es l'angoixa una condemna de tots?
A major grandesa en un home, major
profonditat haurà en el seu dolor.

¿No sofreix la divina Natura?

Oh Divinita meva! Per molt llarg
temps no'm sigué possible comprendre la
tristesa. Prò el plaer en què no's sofreix
es somni, i sense la mort, res fora la
vida.

IX

Quan se sofreix se sent una nova bea-
titut; com el rellar del rossinyol en la
fosca, així ressona en el profon dolor el
cant de la vida.

X

¿Sabs tu - diu Alabanda - perque sem-
pre he despreciat la mort?

Sento en mí una vida que cap Deu ha
creat i cap mortal ha generat. Crec que
existim per voluntat nostra, i sols arbi-
trariament som així intimament lligats
al gran Tot.

...¿Què seria aquest món si no fos una
armonia de sers lliures? Si els sers vi-
vents no haguessin obrat desde'l comença-
ment per llur lliure impuls, creantse al
ensemps una vida armoniosa ¿serien sol-
zament glassats titelles, màquines sense
cor?

No creix un bri d'herba que no tinga
un germen propi de vida! Quan més
gran no deu ser aquest germen en mí!

Y per això es perque jo m sento lliure

en el més alt sentit, perque'm sento sen-
se començament, es que'm crec infinit i
indestruible.

XI

La cosa més hermosa es la més sa-
grada.

XII

Sense la poesia no hauria tingut filo-
sòfia el poble grec.

La poesia es el principi i la fi d'aques-
ta ciencia.

XIII

Del sol ingeni no pot esdevenirne filo-
sòfia, car la filosofia es quelcom més que
limitada coneixença de les coses existents.

Del sol raonament no'n pot venir filo-
sòfia, car la filosofia es més que cega re-
cerca de un avenç mai veí de la fi en la
síntesi i anàlisi d'una matèria possible.

XIV

Els Esparts restaràn per sempre com
un fragment: car qui no ha sigut un per-
fecte infant, difícilment esdevindrà un
home perfecte.

XV

Com se'ns apareix pròxima la meta
en la joventut! Esaquesta la més hermosa
de totes les ilusions amb que la natura
ajuda la feblesa del nostre ser.

XVI

Un jove pot ser un hèroe: un home pot
ser un Deu.

JOSEP M.^o DE SUCRE, TRAD.

UNS ULLS. PER PLACIT VIDAL

(Extret del romanç inèdit «La Cançó dels Hèroes»)

*No he vist ulls més bonichs que'ls ulls d'aquella
donzella*

*que ha de ser flor per altre que demà
rebrà*

poncella

y ab sos petons de joya esclatarà.

Eren uns ulls blavenchs, d' esguart suau,

en un rostre escayent; testa gornida

per ondejat cabell. La benehida

pau

sentia en el meu cor cada vegada

que jo m'illuminava ab sa mirada.

Mes, lluny sempre haurà estat ella de mí,

que a abdós no'ns ha valgut igual destí

per una aspiració de benhaurança.

Si

jo soch alè de gloria en l'esperança,

la bella es esperança en únich fí.

No li sé'l nom, y encara que'l sabés,

més

valdria no esmentarlo al fer memoria,

perque'l meu cant podria formà historia

de qualsevol obscur hereditari

propietari

qui al vèurela en el temple de ma fè,

demà que hagi arribat a desposarla,

se cregués en rahó d'acompanyarla

posanthi també'l seu, junt ab el de,

tant sols per afirmarsen possessor,

signantme a mí'l fiat del meu senyor.

Ella viurà feliça ab sos petons.

Les seves més preuades ilusions

seràn els fills del seu anhel d'aymada.

Y, ja molt vella, morirà tranquila,

velàntseli l'encant en sa pupila

cansada.

*Y, entant,
jo hauré anat fent ma via somniant
la meva agermanable, la més santa
y hermosa y gran princesa de l'amor,
molt més que la que inspira eixa complanta
d'anyor.*

*La sento y vaig cercantla en tot quant miro.
Si no he trobat l'esposa que sospiro,
quan ja'm vegeu decaure moribón,
parleume recordantme'ls ulls d'aquella
donzella
y encara'm retindreu en aquest món.*

CANTICS DE DELICIA A L'ESTIMADA PER JOAN MALAGARRIGA

Jo no sé què hi ha en mí,
que sento una frisança d'estimar
i em fa granâ y florî
en l'hora delitosa del cantar.
Jo no sé què hi ha en mí,
que sento una alegria benfactora
i el món se m'apareix com un jardí
que encisa i enamora.
Jo no sé què hi ha en mí,
que, en la bellesa del seu gran paisatge,
lò més humà és diví
vist a través del meu plaent miratge.
Jo no sé què hi ha en mí,
oh estimada gentil que en mí somnies!,
que des que't coneguí
mon cor esclata en dolces melodies.
Jo no sé què hi ha en mí!
Més si tu ho sabs, oh dòna enamorada!,
bé m'ho vindràs a dî
i em faràs un petó i una abraçada!
Jo no sé què hi ha en mí,
que sento una frisança d'estimar
i em fa granâ i florî
en l'hora delitosa del cantar.

PANTEISME

REVISTA QUINZENAL DE LITERATURA I ART □ PREU
DE SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE. NÚMERO
SOLT: 15 CÉNTIMS □ REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
CARRER DEL PÍ, 14. TERCER PRIMERA. □ □ □ □